

Productengids REMI Vlaanderen

Expertisecentrum Budget & Financieel Welzijn

12 februari 2025

Inhoud

INHOUD	2
WOORD VOORAF	3
1 INLEIDING	4
1.1 Referentiebudgetten	4
1.2 Prijsactualisatie	4
1.3 Gebruik afkortingen	4
2 GEZONDE LEEFSTIJL: VOEDING EN BEWEGEN	5
2.1 Keukenuitrusting	5
2.2 Voeding	7
2.3 Beweging	7
3 KLEDING	9
3.1 Kledingonderhoud	9
3.2 Kleding volwassen man	10
3.3 Kleding volwassen vrouw	11
3.4 Kleding K2	13
3.5 Kleding K4	15
3.6 Kleding K8	16
3.7 Kleding K15	17
3.8 Kleding student – man	19
3.9 Kleding student – vrouw	20
4 GEZONDHEID EN PERSOONLIJKE VERZORGING	23
4.1 Persoonlijke hygiëne en lichaamsverzorging	23
4.2 Gezondheid	24
5 HUISVESTING EN VEILIGHEID	27
5.1 Huur / kosten eigenaars	27
5.2 Verbruikerskosten	27
5.3 Overige huisvestingskosten	28
5.4 Veiligheid	30
6 RUST EN ONTSPANNING	32
6.1 Rust	32
6.2 Ontspanning	33
7 VEILIGE KINDERTIJD	35
7.1 Onderwijs	35
7.2 Kindertijd	37
8 ONDERHOUDEN VAN RELATIES	39
9 MOBILITEIT	41
9.1 Basismobiliteit	41
9.2 Illustratieve autokosten	42
10 KOST EN INWOON	43
LIJST MET TABELLEN	45

Woord vooraf

In deze editie van de Productengids vindt u alle prijzen die gehanteerd worden in berekening van de referentiebudgetten voor menswaardig leven. In de inleiding van deze gids vindt u een korte introductie over de referentiebudgetten menswaardig leven en een toelichting over de actualisatie van deze prijzen. Vervolgens worden in de verschillende hoofdstukken de specifieke producten en diensten opgelijst per korf waarin zij werden ondergebracht in de referentiebudgetten.

We hopen met deze gids een naslagwerk en referentiedocument te bieden aan maatschappelijk werkers die werken met referentiebudgetten in hun dagelijkse praktijk. Het is belangrijk te onthouden dat met deze prijzengids geen één-op-één vergelijking mogelijk is met de wetenschappelijk gecommuniceerde referentiebudgetten of de budgetten die men bekomt vanuit de verschillende tools om referentiebudgetten op maat te berekenen omdat de achterliggende berekening volgens de gezinskenmerken niet opgenomen werden in deze gids.

1 Inleiding

1.1 Referentiebudgetten

Referentiebudgetten voor menswaardig leven geven een antwoord op de vraag hoeveel inkomen een gezin minimaal nodig heeft om volwaardig aan de maatschappij te kunnen deelnemen.

Het Expertisecentrum voor budget en Financieel Welzijn onderzocht op basis van (inter)nationale richtlijnen, wetenschappelijke expertise en focusgroeps gesprekken welke goederen en diensten noodzakelijk zijn om aan de samenleving te kunnen deelnemen. Het prijskaartje van al deze goederen en diensten samen geeft aan wat de ondergrens is. Wie een inkomen heeft dat hieronder ligt, kan niet volwaardig deelnemen aan de samenleving.

In deze gids worden de verschillende goederen en diensten die opgenomen werden in deze referentiebudgetten opgelijst. We hanteren hiervoor de indeling van de korven van de referentiebudgetten, die verwijzen naar de tien intermediaire behoeften die vervuld moeten kunnen worden om menswaardig leven en volwaardige participatie mogelijk te maken. Ons inspirerend op het werk van Doyal & Gough onderscheiden we een tiental intermediaire behoeften. Om volwaardig te kunnen participeren aan de samenleving, moeten mensen minimaal kunnen beschikken over voldoende en adequate: voeding, kleding, huisvesting, gezondheidszorg en persoonlijke verzorging, nachtrust en ontspanning. Daarnaast moeten ze een veilige kindertijd hebben doorgemaakt, de mogelijkheden krijgen om betekenisvolle sociale relaties te onderhouden, zich veilig voelen en voldoende mobiel zijn. We volgen deze indeling bij het samenstellen van de referentiebudgetten.

De verschillende tools die gebaseerd zijn op de referentiebudgetten (REMI, MELISA en STUFI) gebruiken andere indelingen omdat deze bedoeld zijn voor gebruik in de praktijk met concrete leefsituaties waarbij bijvoorbeeld het onderscheid tussen vaste kosten (bv. huur en verbruikerskosten) en leefgeld (bv. kleding, ontspanning) relevanter is.

1.2 Prijsactualisatie

Voor een heel aantal goederen en diensten worden de prijzen tweemaal per jaar geïndexeerd, na het tweede kwartaal en vierde kwartaal, gebaseerd op de gemiddelde index van het betreffende kwartaal. Elke 2,5 jaar worden de prijzen handmatig opgezocht. Elke vijf jaar worden de opgenomen producten geëvalueerd in het licht van gewijzigde maatschappelijke verwachtingen en structuren.

1.3 Gebruik afkortingen

In deze gids worden een aantal afkortingen gehanteerd, hieronder worden deze in een tabel toegelicht.

K2	Kind tussen 1 en 2.5 jaar, voorschoolse leeftijd
K4	Kind tussen 2.5 en 6 jaar, kleuterschool-leeftijd
K8	Kind tussen 6 en 12 jaar, lager school leeftijd
K15	Kind tussen 12 en 18 jaar, secundaire school leeftijd
All	Alleenstaande
Kopp	Koppel
Volw	Volwassene
K2	Kind tussen 1 en 2.5 jaar, voorschoolse leeftijd

2 Gezonde leefstijl: voeding en bewegen

2.1 Keukenuitrusting

In het budget gezonde leefstijl worden keukenbenodigdheden opgenomen zodat men gevarieerde en gezonde maaltijden kan bereiden, serveren en consumeren. Ook benodigdheden om voedingsproducten te kunnen bewaren en detergents, vaat- en handdoeken om het gebruikte materiaal te kunnen reinigen worden in het referentiebudget opgenomen.

Tabel 1 : Keukenbenodigdheden

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Tafel	1	57,99	15
Tafel voor tenminste 6 personen	1	178,21	15
Tafellaken	1	8,75	5
Stoelen	1pp	13,18	10
Stellingkast	1	17,92	15
Ijskast	1	349,56	10
Kookfornuis+oven	1	298,63	10
Diepvriezer kleiner	1	412,21	15
Diepvriezer middel	1	443,20	15
Diepvriezer groot	1	463,87	15
Mixer (staafmixer)	1	40,76	5
Garde	1	3,28	5
Soeplepel	1	7,65	15
Houten lepel	1	2,19	2
Blikopener	1	5,46	5
Flessenopener	1	2,74	5
Scherp mes (universeel mes)	1	21,87	10
Kokmes	1	14,21	10
Schilmesje	1 of 2	10,93	5
Snijplankje	1	3,27	5
Dunschiller	1	3,27	5
Rasp	1	3,83	10
Huishoudschaar	1	0,55	5
Serveerschaal	1 per 2p	3,79	5
Ovenschaal	1	18,37	10

Potjes voor diepvriezer	1	6,94	10
Plastic zakjes voor diepvriezer	5	2,14	1
Zilverpapier (aluminiumfolie)	1 per 2p	2,34	1
Vershoudfolie	2 per 2p	1,84	0,3
Voorraadpotten	4	2,32	10
Afwasproduct	1	0,80	0
Afwasdoek	2	1,16	1
Huishoudhanddoeken	2 + 1pp	0,55	5
Afwassponsje	1	0,05	0,1
Diep bord	1pp	0,67	10
Grote borden	1pp	0,67	10
Kleine borden	1pp	0,67	10
Koffiekop en schotel	1pp	3,41	10
Glazen	1pp	1,13	10
Bestek	1pp	1,36	15
Extra lepels om op te scheppen	1	4,92	15
Eierdopjes	1pp	2,27	10
Pannelapjes	2	1,37	10
Pannenonderzetters	3	1,08	10
Soeppot	1	27,03	15
Pot (groenten)	1	21,62	15
Steelepan	1	21,62	15
Steelepan	1	10,80	15
Pannen	1	16,21	5
Stoommandje	1	5,40	5
Vergiet	1	2,16	5
Filter	1	14,05	15
Isoleerkan	1	24,86	10
Isoleerkan voor werk	1	7,56	5
Brooddoos voor werk	1pp	4,87	5
Filter voor dampkap	1	10,42	1
Maatbeker	1	4,32	10
Vuilbak keuken	1	27,03	15
Waterkan	1	1,08	5
Microgolf	1	57,54	10
Clips om zakjes af te sluiten	1	2,32	5

2.2 Voeding

De voedingsbudgetten worden berekend op basis van de Voedingsaanbevelingen voor België (RDA, Recommended Dietary Allowances; Hoge Gezondheidsraad, 2009). Ze vormen de basis voor de aan te raden inname van voedingsmiddelen. De inhoud van de korf 'voeding' bevat dus alle voedingsproducten die noodzakelijk zijn om de inname van de aanbevolen nutriënten mogelijk te maken met het oog op het realiseren en het behouden van een goede gezondheid. Het gaat hier om een illustratieve invulling van het voedingsbudget, het is perfect mogelijk om met andere producten tot een vergelijkbaar totaal inname aan nutriënten te komen. Vandaar vermelden we hier het totaal voedingsbudget per maand per type gezinslid. Voeding heeft niet alleen een nutritionele functie, maar vervult daarnaast ook een aantal sociale en psychologische functies. Aan de hand van voeding tonen vele culturen hun gastvrijheid. Tafelen is ook een manier waarop mensen zich ontspannen of een manier om moeilijke of zakelijke gesprekken te voeren. De specifieke voedingsproducten die daarnaast nodig zijn om de psychosociale functies te vervullen, worden echter niet meegenomen in de korf 'gezonde leefstijl - voeding'. We nemen deze wel op in de korven voor 'rust en ontspanning', 'veilige kindertijd' en 'het onderhouden van relaties'.

Bij de berekening van het voedingsbudget gaan we ervan uit dat alle maaltijden thuis worden bereid. Een tweede belangrijke veronderstelling bij het opmaken van deze korf is dat gezinnen alle voedingsproducten op economische, maar toch haalbare manier aankopen, bereiden en consumeren.

Tabel 2 : Voedingsbudget per maand

	<i>Per maand</i>	<i>Per week</i>
Volw vrouw	191,47	44,19
Volw man	224,44	51,79
Kind 2 jaar	81,15	18,73
Kind 4 jaar meisje	106,78	24,64
Kind 8 jaar jongen	169,45	39,10
Kind 15 jaar meisje	224,55	51,82

2.3 Beweging

Tot slot berekenen we in de korf gezonde leefstijl ook nog een betalende activiteit die het mogelijk maakt om af en toe wat afwisseling te brengen in de dagelijkse inspanningen gericht op voldoende lichaamsbeweging en het vermijden van lang stilzitten. Er zijn heel wat mogelijkheden om beweging in het dagelijkse leven in te bouwen die geen geld kosten, we voorzien een tweewekelijkse betalende activiteit. Illustratief worden hier prijzen voor zwemmen en minigolf opgenomen.

Tabel 3 : Gemiddelde prijzen betaalde bewegingsactiviteit

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Zwemmen volw	13	3,18	1
Zwemmen k2	13	0,00	1
Zwemmen k4	13	2,00	1
Zwemmen k8	13	2,00	1
Zwemmen k15	13	2,00	1
Minigolf volw	13	4,48	1
Minigolf k2	13	0,00	1
Minigolf k4	13	4,14	1
Minigolf k8	13	4,14	1
Minigolf k15	13	4,14	1
Sporten student	1	29,63	1

3 Kleding

Tegenwoordig vinden we in meerdere periodes per jaar nieuwe kleding aan verminderde prijzen. Ook het kopen van tweedehandskledij is tegenwoordig een meer maatschappelijk aanvaard alternatief. Toch moet de mogelijkheid blijven bestaan om nieuwe kleding te kopen. Voor bepaalde kledingstukken zoals jassen, is het immers niet altijd mogelijk om in alle maten afgeprijsde artikelen of kwaliteitsvolle tweedehandskledij te vinden. Bovendien vraagt deze zoektocht veel tijd en energie.

Bij het prijzen van de kledingstukken hebben we er daarom voor geopteerd om uitsluitend niet-gesoldeerde prijzen van nieuwe kleding te noteren, en deze achteraf te verminderen met 10%. Zo houden we rekening met de koopjesperiodes en met het brede en aanvaarde aanbod aan tweedehandskleding. Tegelijkertijd respecteren we het principe van keuzevrijheid en laten we ook voldoende ruimte voor het aankopen van nieuwe kleding.

3.1 Kledingonderhoud

We voorzien in het kledingbudget voldoende mogelijkheden om kleding op een hygiënische en praktische manier op te bergen en te onderhouden. We gaan ervan uit dat kleding thuis wordt gewassen en gedroogd wordt aan de lucht. Er wordt ook een budget voorzien voor het onderhoud van schoenen en herstel van kleding en schoenen.

Tabel 4: Kledingonderhoud

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Strijkplank	1	21,6	5
Strijkijzer	1	37,0	5
Droogrek klein	1	19,5	5
Droogrek groot	1	48,7	5
Wasspelden klein gezin	1	2,7	5
Wasspelden groot gezin	1	5,4	5
Wasmand	1	5,4	15
Kleerkasten	1	105,4	15
Kapstokken voor in de kleerkast (kleeuhangers)	10	0,2	15
Kapstok voor jassen	1	1,3	5
Schoenenkast/rek klein	1	12,6	15
Schoenenkast/rek groot	1	17,9	15
Klapstoel	1	9,5	15
Inklapbaar wasrek bad/verwarming	1	11,3	5
Reistas	1	52,5	5
Ontvlekker	1	8,3	1
Spray om waterdicht te maken	1	6,8	1

Schoensmeer zwart	1	4,0	1
Schoensmeer bruin	1	4,0	1
Borstels voor schoenenpoets	1	5,3	10
Veters	1	5,0	2
Naaigerief	1	9,9	1
Kniestukken	1	7,5	1
Instrijkbare zoomband	1	3,2	1
Elastiekdraad	1	3,2	1
Wasmachine	1	355,8	10
Waspoeder	1	8,3	0,5
Schoenonderhoud totaal	1	37,9	1

3.2 Kleding volwassen man

In onderstaande tabel vindt u het overzicht van de kledingstuk inbegrepen in het kledingbudget van een niet-werkende volwassen man. Voor werkende volwassen mannen worden een aantal extra kledingstukken meegeteld (ribfluwelen broek, chino broek, hemd lange mouwen, hemd korte mouwen, wintertrui, zomertrui).

Tabel 5 : Kleding en schoenen volwassen man

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Winterjas	1	76,6	3
Sportvest(bovenstuk van kostuum) blazer	1	80,0	3
Regenjas met rits en kap	1	40,0	5
Fluo jasje	1	6,9	10
Jeansbroek	3	19,4	1
Ribfluwelen broek	1	43,8	3
Chino broek	1	28,6	3
Bermuda	2	22,8	2
Hemd lange mouw	2	21,9	2
Hemd korte mouw	1	17,1	2
T-shirt lange mouwen	2	8,7	2
T-shirt korte mouwen	7	5,7	2
Fleece trui	1	16,4	4
Wintertrui multifunctioneel	3	17,5	2
Wintertrui uitgangskledij	1	27,4	3
Zomertrui multifunctioneel	2	11,4	2

Zomertrui uitgangskledij	1	22,8	3
Cardigan	1	34,3	3
T-shirt sport	1	6,3	2
Short sport	1	6,9	2
Training (vest + broek)	1	36,6	4
Zwemshort/broek	1	6,8	2
Onderbroek	14	4,0	2
Pyjama winter	2	13,1	2
Pyjama zomer	2	10,3	2
Wintersokken	10	1,5	2
Zomersokken	10	1,1	2
Sportsokken	2	0,8	2
Winterpet	1	6,5	3
Zomerpet	1	5,3	3
Handschoenen	1	10,9	3
Sjaal	1	14,1	3
Paraplu	1	9,6	3
Stropdas	1	10,7	3
Riem	1	16,1	2,5
Geklede schoen	1	65,6	10
Winterschoen	1	78,1	1
Zomerschoen	1	54,7	1
Sportschoen	1	38,3	2
Gummy laarzen	1	14,2	10
Slippers	1	6,6	4
Pantoffels	1	14,2	4

3.3 Kleding volwassen vrouw

In onderstaande tabel vindt u het overzicht van de kledingstukken inbegrepen in het kledingbudget van een niet-werkende volwassen vrouw. Voor werkende volwassen vrouwen worden een aantal extra kledingstukken meegeteld (hemd lange mouwen, hemd korte mouwen, wintertrui, zomertrui en nylonkousen).

Tabel 6: Kleding en schoenen volwassen vrouw

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Winterjas	1	80,8	3
Geklede vest type blazer	1	48,4	3
Regenjas met rits en kap	1	36,3	5
Fluo jasje	1	7,3	10
Jeansbroek	3	24,2	1
Ribfluwelen broek	1	46,2	3
Kleed Zomer	2	24,2	2
Kleed winter	2	23,1	2
Rok zomer	3	19,3	2
Rok Winter	2	20,8	2
Bermuda	2	19,3	3
Hemd lange mouw	1	24,2	2
Hemd korte mouw	1	19,3	2
T-shirt lange mouwen	2	4,8	2
T-shirt korte mouwen	7	6,0	2
Fleece trui	1	9,8	4
Wintertrui multifunctioneel	3	18,5	2
Wintertrui uitgangskledij	1	34,6	3
Zomertrui multifunctioneel	3	12,1	2
Zomertrui uitgangskledij	1	30,2	3
Cardigan	1	30,2	3
T-shirt	1	4,2	2
Legging	1	14,5	2
Training (vest + broek)	1	42,4	4
Badpak	1	10,9	2
Onderbroek	14	1,2	2
BH	4	18,1	2
Sport BH	1	12,1	2
Pyjama winter	2	13,8	2
Pyjama zomer	2	9,7	2
Wintersokken kort	10	1,5	2
Nylonkousen pantys	3	11,5	2

Zomersokken	10	1,6	2
Sportsokken	2	0,8	2
Muts	1	6,5	3
Zomerpet	1	5,3	3
Handschoenen	1	10,9	3
Paraplu	1	9,6	3
Sjaal	1	7,6	3
Riem	1	13,9	2,5
Handtas	1	16,1	3
Aansteek schoen	1	65,1	5
Winterschoen	1	78,9	1
Zomerschoen	1	54,2	1
Sportschoen	1	38,0	2
Gummy laarzen	1	14,1	10
Slippers	1	10,8	2
Pantoffels	1	14,1	2

3.4 Kleding K2

Kleding van kinderen en adolescenten heeft een veel kleinere levensduur heeft dan deze van volwassenen omdat hun lichaam tot de leeftijd van 19 jaar groeit. Voor kinderen en jongeren opteerden we daarom voor een standaard draagtijd van één jaar. Voor de kledingstukken die 'oversized' kunnen worden gedragen (bv. een jas, onderhemdje, pyjama's) kozen we voor een afschrijftijd van twee jaar.

In het kledingbudget voor een kind worden een minimaal aantal noodzakelijke kledingstukken aangekocht aan een relatief lage prijs. We kunnen veronderstellen dat deze versleten zijn na draagtijd en ze dus niet meer kunnen worden doorgegeven van het ene kind naar het andere.

Tabel 7: Kleding kind van voorschoolse leeftijd (1-2.5 jaar)

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Winterjas met kap zonder knopen	2	41,4	2
Regenjas met rits en kap	1	22,4	2
Fluo jasje	1	6,7	5
Jeansbroek met rek	2	16,8	1
Ribfluwelen broek met rek	1	15,4	1
Legging/joggingbroek	2	9,0	1
Speelbroek	3	11,2	1
Bermuda met rek	3	5,6	1

T-shirt lange mouwen	2	5,6	1
T-shirt lange mouwen ravotten	3	4,5	1
T-shirt korte mouwen	7	4,5	1
T-shirt korte mouwen ravotten	3	2,8	1
Fleece trui	1	17,7	1
Wintertrui multifunctioneel	0	15,4	1
Wintertrui speelkledij	0	9,5	1
Zomertrui multifunctioneel	1	11,2	1
Zomertrui speelkledij	3	9,0	1
Cardigan	1	14,6	1
T-shirt	1	2,2	1
Short	1	3,4	1
Training (vest + broek)	1	13,5	1
Zwemshort/broek/badpak	1	5,6	1
Onderhemd	3	2,8	2
Onderbroek	10	1,3	1
Pyjama winter	2	8,3	2
Pyjama zomer	2	11,2	2
Wintersokken kort	10	0,8	1
Zomersokken	10	0,7	1
Sportsokken	2	1,1	1
Muts	0	3,3	1
Zomerpet	1	6,4	1
Handschoenen	0	8,7	1
Sjaal	0	10,9	1
Riem	1	10,7	2
Ravotschoenen	1	50,9	1
Winterschoen	0	42,0	1
Zomerschoen	1	40,8	1
Sportschoen	1	20,4	1
Gummy laarzen	1	15,3	1
Slippers	1	10,2	1
Pantoffels	1	13,2	1
Turnpantoffels	1	7,1	1

3.5 Kleding K4

Tabel 8: Kleding kind leeftijd kleuterschool (2.5-6 jaar)

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Winterjas met kap zonder knopen	2	42,6	2
Regenjas met rits en kap	1	22,4	2
Fluo jasje	1	6,7	5
Jeansbroek met rek	2	16,8	1
Ribfluwelen broek met rek	1	15,4	1
Legging/joggingbroek	2	9,0	1
Speelbroek	3	11,2	1
Bermuda met rek	3	5,6	1
T-shirt lange mouwen	2	5,6	1
T-shirt lange mouwen ravotten	3	4,5	1
T-shirt korte mouwen	7	4,5	1
T-shirt korte mouwen ravotten	3	2,8	1
Fleece trui	3	17,7	1
Wintertrui multifunctioneel	0	15,4	1
Wintertrui speelkledij	3	10,6	1
Zomertrui multifunctioneel	1	11,2	1
Zomertrui speelkledij	3	9,0	1
Cardigan	1	14,6	1
T-shirt	1	3,4	1
Short	1	3,4	1
Training (vest + broek)	1	13,5	1
Zwemshort/broek/badpak	1	6,7	1
Onderhemd	3	2,8	2
Onderbroek	10	1,4	1
Pyjama winter	2	9,5	2
Pyjama zomer	2	7,8	2
Wintersokken kort	10	0,8	1
Zomersokken	10	0,7	1
Sportsokken	2	1,1	1
Muts	1	3,3	1
Zomerpet	1	6,4	1

Handschoenen	1	13,1	1
Sjaal	1	7,6	1
Riem	1	10,7	2
Ravotschoenen	1	50,9	1
Winterschoen	1	52,5	1
Zomerschoen	1	40,8	1
Sportschoen	1	20,4	1
Gummy laarzen	1	15,3	1
Slippers	1	10,2	1
Pantoffels	1	13,2	1
Turnpantoffels	1	7,1	1

3.6 Kleding K8

Tabel 9: Kleding kind leeftijd lagere school (6-12 jaar).

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Winterjas met kap	2	59,1	2
Regenjas met rits en kap	1	22,4	2
Fluo jasje	1	6,7	5
Jeansbroek	3	22,4	1
Ribfluwelen broek	1	23,6	1
Speelbroek	3	14,6	1
Bermuda	3	7,8	1
Hemd lange mouw	1	14,6	1
Hemd korte mouw	1	11,2	1
T-shirt lange mouwen	2	6,7	1
T-shirt lange mouwen	3	6,7	1
T-shirt korte mouwen	7	5,6	1
T-shirt korte mouwen	3	4,5	1
Fleece trui	1	17,7	1
wintertrui multifunctioneel	1	17,7	1
Wintertrui speelkledij	3	10,6	1
Zomertrui multifunctioneel	1	14,6	1
Zomertrui speelkledij	3	6,7	1

Cardigan	1	16,8	1
T-shirt	1	3,4	1
Short	1	5,6	1
Training (vest + broek)	1	13,5	1
Zwemshort/broek	1	7,9	1
Onderhemd (type Marcelleke)	2	2,6	2
Onderbroek	10	1,8	1
Pyjama winter	2	11,8	2
Pyjama zomer	2	7,8	2
Wintersokken kort	10	0,8	1
Zomersokken	10	0,7	1
Sportsokken	2	1,1	1
Muts	1	3,3	1
Zomerpet	1	6,4	1
Handschoenen	1	13,1	1
Sjaal	1	7,6	1
Riem	1	10,7	2
Ravotschoenen	1	51,0	1
Winterschoen	0	63,0	1
Zomerschoen	1	40,8	1
Sportschoen	1	30,6	1
Gummy laarzen	1	18,3	2
Slippers	1	9,2	1
Pantoffels	1	13,2	1
Turnpantoffels	1	7,1	1

3.7 Kleding K15

Tabel 10: Kleding kind leeftijd secundaire school (12-18 jaar)

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Winterjas	2	59,1	2
Regenjas met rits en kap	1	33,7	2
blazer/jeansjasje	1	31,4	2
Fluo jasje	1	6,7	10

jeansbroek	3	22,4	1
Ribfluwelen broek	1	35,5	1
Kleed zomer	3	22,4	2
Kleed winter	3	23,6	2
Rok zomer	3	17,9	2
Rok winter	3	17,7	2
Bermuda	3	16,8	3
Hemd lange mouw	1	11,2	1
Hemd korte mouw	1	14,6	1
T-shirt lange mouwen	2	4,5	1
T-shirt korte mouwen	10	5,6	1
Fleece trui	1	18,9	2
Wintertrui multifunctioneel	2	18,9	1
Wintertrui uitgangskledij	1	35,5	1
Zomertrui multifunctioneel	2	11,2	1
Zomertrui uitgangskledij	1	22,4	1
Cardigan	2	22,4	1
T-shirt	1	3,9	1
Legging	1	13,5	1
Training (vest + broek)	1	39,3	1
Badpak	1	10,1	1
Onderbroek	14	1,1	1
BH	4	16,8	1
sport BH (nieuw 2013)	1	11,2	2
Pyjama winter	2	14,2	2
Pyjama zomer	2	9,0	2
Wintersokken kort	10	1,6	1
Nylonkousen pantys	3	9,5	1
Zomersokken	10	1,5	1
Sportsokken	2	2,2	2
Muts	1	8,7	1
Zomerpet	1	5,3	1
Handschoenen	1	10,9	1
Paraplu	1	9,6	1

Sjaal	1	7,6	1
Riem	1	16,1	2
Handtas	1	16,1	3
Aansteek schoen	1	61,1	1
Winterschoen	1	73,5	1
Zomerschoen	1	50,9	1
Sportschoen	1	35,7	1
Gummy laarzen	1	13,2	2
Slippers	1	10,2	1
Pantoffels	1	13,2	1
Turnpantoffels	1	7,1	1

3.8 Kleding student – man

De kleding voor een student heeft dezelfde maat als deze van een volwassen man maar werd aangekocht in meer trendy winkels en heeft in een aantal gevallen een lagere gebruiksduur.

Tabel 11: Kleding student man

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Winterjas	1	54,7	3
Sportvest(bovenstuk van kostuum) blazer	1	68,6	5
Regenjas met rits en kap	1	40,0	5
Fluo jasje	1	6,9	10
Jeansbroek	3	22,8	2
Ribfluwelen broek	1	32,8	3
Chino broek	1	28,6	3
Bermuda	2	11,4	2
Hemd lange mouw	2	22,8	2
Hemd korte mouw	3	17,1	2
T-shirt lange mouwen	2	9,1	2
T-shirt korte mouwen	6	5,7	2
Fleece trui	1	16,4	4
Wintertrui multifunctioneel	3	16,4	2
Wintertrui uitgangskledij	1	27,4	3
Zomertrui multifunctioneel	2	14,8	2
Zomertrui uitgangskledij	1	22,8	3

Cardigan	1	34,3	3
T-shirt	1	6,3	2
Short	1	6,9	2
Training (vest + broek)	1	36,6	4
Zwemshort/broek : lang	1	6,9	2
Onderbroek	14	6,9	2
Pyjama winter	1	25,2	2
Pyjama zomer	1	20,6	2
Wintersokken	10	1,6	1
Zomersokken	10	1,7	1
Sportsokken	2	2,3	1
Winterpet	1	6,5	3
Zomerpet	1	5,3	3
Handschoenen	1	10,9	3
Sjaal	1	14,1	3
Paraplu	1	9,6	3
Stropdas	1	10,7	3
Riem	1	16,1	5
Reistas	1	52,6	5
Zonnebril	1	8,7	3
Geklede schoen	1	65,6	10
Winterschoen	1	78,1	1
Zomerschoen	1	54,7	1
Sportschoen	1	38,3	1
Slippers	1	6,6	2
Pantoffels	1	14,2	2

3.9 Kleding student – vrouw

Tabel 12: Kleding student vrouw

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Winterjas	1	57,7	3
Geklede vest type blazer	1	60,5	3
Regenjas met rits en kap	1	36,3	5

Fluo jasje	1	7,3	10
Jeansbroek	3	24,2	2
Ribfluwelen broek	1	34,6	3
Kleed Zomer	3	24,2	2
Kleed winter	2	23,1	2
Rok zomer	3	24,2	2
Rok Winter	2	17,3	2
Bermuda	2	12,1	3
Hemd lange mouw	1	12,1	2
Hemd korte mouw	1	18,1	2
T-shirt lange mouwen	2	12,1	2
T-shirt korte mouwen	7	6,0	2
Fleece trui	1	17,3	4
Wintertrui multifunctioneel	3	17,3	2
Wintertrui uitgangskledij	1	23,1	3
Zomertrui multifunctioneel	3	12,1	2
Zomertrui uitgangskledij	1	24,2	3
Cardigan	1	36,3	3
T-shirt	1	6,1	2
Legging	1	14,5	2
Training (vest + broek)	1	42,4	4
Badpak (bikini)	1	10,9	2
Onderbroek	14	2,4	2
BH	4	18,1	2
Pyjama winter	1	23,1	2
Pyjama zomer	1	18,1	2
SportBH	1	12,1	2
Wintersokken kort (2)	10	1,7	1
Nylonkousen pantys (2)	3	9,2	1
Zomersokken (5)	10	1,6	1
Sportsokken (3)	2	2,4	2
Muts	1	8,7	3
Zomerpet	1	5,3	3
Handschoenen (wanten met flees)	1	10,9	3

Paraplu	1	9,6	3
Sjaal	1	10,9	3
Riem	1	16,1	5
Reistas	1	52,6	5
Zonnebril	1	8,6	3
Handtas	1	16,1	3
Aansteek schoen	1	76,0	5
Winterschoen	1	78,9	1
Zomerschoen	1	54,2	1
Sportschoen	1	38,0	1
Slippers	1	10,8	2
Pantoffels	1	14,1	2

4 Gezondheid en persoonlijke verzorging

4.1 Persoonlijke hygiëne en lichaamsverzorging

Hygiëne heeft twee voornamelijk functies. Het draagt ten eerste bij tot de handhaving van de gezondheid door het bestrijden van infectieuze micro-organismen op niveau van de omgeving en het individu. Een goede persoonlijke hygiëne kan heel wat ziektes en ongemakken voorkomen. Ten tweede heeft hygiëne een functie op psychologisch vlak en op sociaal vlak. Een goede persoonlijke hygiëne draagt bij tot zelfrespect en personen die zich voldoende (kunnen) verzorgen worden door anderen niet uitgesloten omdat ze afwijken van de gangbare hygiënische normen.

Bij gebrek aan (inter)nationale aanbevelingen of wetenschappelijke richtlijnen werden door experts een aantal principes geformuleerd waardoor we ons hebben laten leiden bij het ontwikkelen van een geprijsde korf met concrete producten en diensten. Er worden een minimaal noodzakelijk aantal zaken voorzien om te voorzien in de behoefte aan handhygiëne, mondhygiëne, algemene hygiëne en seksuele hygiëne.

Tabel 13: Persoonlijke verzorging

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in MAANDEN
Zeep	0,2	1,92	1
Handborsteltje	1,0	2,13	12
Nagelsetje	1,0	4,46	60
Tandpasta kind	0,4	2,79	1
Tandpasta volwassene	0,3	0,54	1
Tandenborstel kinderen	1,0	0,53	3
Tandenborstel volwassene	1,0	0,53	3
Mondwater	0,4	2,26	1
Floss	3,0	2,60	12
Tandenstokers	0,0	1,58	1
Handdoeken grote	3,0	5,46	60
Handdoeken kleine	3,0	2,73	60
Shampoo	0,2	1,42	1
Zeep	0,3	1,92	1
Kam	2,0	2,39	120
Haarborstel	1,0	4,25	36
Haarklemmen	1,0	3,45	12
Haarlint	2,0	2,39	12
Deodorant	3,0	3,19	12

Maandverband	16,0	0,03	1
Tampons	11,0	0,06	1
Toiletzak, kinderen	1,0	5,89	24
Toiletzak volwassenen	1,0	6,96	60
Cosmetica	1,0	26,07	12
Kapper vrouw	6,0	30,59	12
Kapper man	6,0	24,69	12
Kapper kind	6,0	20,03	12
Kapper student	6,0	24,62	12
Toiletpapier	4,0	0,21	1
Scheerschuim	0,3	1,88	1
Basisscheermes man (handvat + enkele mesjes)	1,0	4,24	60
Extra scheermesjes man	2,0	1,42	1
Basisscheermes vrouw (handvat + enkele mesjes)	1,0	1,41	1
Extra scheermesjes vrouw	0,2	0,00	1
Bijzetspiegeltje	1,0	7,43	60
Eau de toilette	1,0	11,33	12
Beker voor tandenpoets	1,0	5,30	24
Microgynon 13 strips	1,0	22,21	12
Condoom	30,0	1,30	12

4.2 Gezondheid

Een goede gezondheid is van groot belang om aan de maatschappij te kunnen participeren. In de korf voor adequate gezondheidszorg focussen we op de fysieke aspecten van gezondheid, meer specifiek op de gezondheidszorg die nodig is om een gezond persoon een goede fysieke gezondheid te garanderen. In het referentiebudget voorzien we een geheel van producten en diensten waartoe gezinnen in dit kader toegang zouden moeten hebben en waarvoor we een minimaal budget berekenen. Er worden producten opgenomen voor een thuisapotheek voor het behandelen van alledaagse verwondingen en ziektes, een beperkt aantal consultaties voor alledaagse ziektes en tandverzorging en de bijdragen aan gezondheidsverzekeringen.

Belangrijk is dat er in het budget geen kosten voorzien werden voor chronische aandoeningen of specifieke gezondheidsklachten die een banale infectieziekte overstijgen. Bij het behandelen van concrete dossiers moeten deze kosten dus apart meegenomen worden.

Tabel 14: Algemene gezondheid

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in MAANDEN
Huisartsconsult volwassenen per consult	2,2	4,28	12

Huisbezoek volwassene	1	15,11	12
Huisartsenconsult kind <6 jaar	4	4,28	12
Huisbezoek huisarts kind < 6 jaar	2	8,57	12
Huisartsenconsult kind >6 <12 jaar	3	4,28	12
Huisbezoek huisarts kind < 12 jaar	2	10,75	12
Huisartsconsult kind < 18 j	2,2	4,28	12
Huisbezoek huisarts kind <18 jaar	1	15,11	12
Bijdrage vlaamse zorgverzekering	1	59,82	12
Ziekteverzekering zonder kinderen	1	9,00	1
Ziekteverzekering met kinderen	1	9,00	1
Hospitalisatie > 25 jaar maar < 40	1	11,95	1
Hospitalisatie < 25 jaar	1	4,45	1
Hospitalisatie > 60j, reeds lid, prijs van een 65jarige?	1	26,71	1
Griepvaccin ouderen	1	4,18	12
Vaccin pneumokokken en terugbetaling ouderen	1	11,56	60
Preventief tandartsconsult volwassene	2	5,55	12
Tandartsbehandeling volwassene en studenten +18	1	12,62	60
Preventief tandartsconsult kind <6 j	2	0,00	12
Preventief tandartsconsult kind >6 j <12 j	2	0,00	12
Preventief tandartsconsult kind >12j <18 j	2	0,00	12
Tandartsbehandeling kind 12-18 j	2	0,00	60
Nurofen kind 12-18 jaar + volwassenen	1	4,06	12
Diarree: imodium: kind 12-18j + volwassene	1	3,43	12
Zonnebrandolie volwassenen	1	7,44	12
Steriele gaaskompressen om een wonde te reinigen, bedekken, beschermen, kind 12 tot 18 j + volwassenen	1	0,19	12
Kleefpleisters (bij voorkeur in hypoallergische en waterdichte uitvoering) kind 12-18j + volwassene	1	1,07	12
Wondpleisters (snelverband), individueel verpakt in diverse groottes; kind 12-18 jaar + volwassenen	1	8,60	12
Verbanden kind 12-18 jaar + volwassenen	1	3,01	12
Zonnebril vrouw	1	8,50	36
Zonnebril man	1	8,50	36
Zonnebril kind <6 jaar	1	8,50	36

Zonnebril kind 6-12 j	1	8,50	36
Zonnebril kind 12-18j	1	8,50	36
Antibioticum kind <6	1	1,62	12
Antibioticum kind >6 <12	1	1,62	12
Antibioticum kind >12 <18	1	1,62	12
Nurofen kind <6	1	9,77	12
Nurofen kind 6-12 jaar zuigtabletten	1	2,19	12
Diarree: imodium kind 6-18 jaar	1	3,43	12
Verbanden kind 0-12 jaar	1	6,02	12
Zonnebrandolie kinderen 0- 18 jaar	1	20,40	12
Kleefpleisters (bij voorkeur in hypoallergische en waterdichte uitvoering)	1	2,14	12
Steriele gaaskompressen in verschillend formaat, individueel verpakt, om een wonde te reinigen, bedekken, beschermen kind 0-12 j	1	0,39	12
Fysiologische zoutoplossing in afzonderlijke dosissen om de neus te reinigen (bv verkoudheid).	1	4,60	12
Ors rehydratatieoplossing: afzonderlijke zakjes met poeder	1	0,97	6
Anti-luis lotion kind 0 -12 jaar	1	12,14	72
Crème-spoeling voor ontluizen kind 0-12 jaar	1	1,12	72
Doos inlegkruisjes oudere vrouw	2	1,69	1
Leesbril ouderen	1	3,57	24
Paracetamol ouderen	1	1,19	12

5 Huisvesting en veiligheid

5.1 Huur / kosten eigenaars

Voor het bepalen van de huurprijs in de private sector, konden we een beroep doen op de data van de Woonsurvey 2018¹. In deze data, die representatief zijn voor het Vlaamse Gewest, zochten we naar woningen in de private sector die beantwoorden aan de volgende door ons vooropgestelde criteria: (1) in matige tot goede fysische staat; (2) een toilet en badkamer in huis; (3) geen lekkend dak, geen vochtige muur of vloer (schimmel, huiszwam), geen rottend raamwerk. De mediane huurprijzen van deze kwaliteitsvolle woningen zijn terug te vinden in onderstaande tabel.

In tegenstelling tot de private sector zijn de huurprijzen in de sociale sector wel volledig gereguleerd. Het kaderbesluit sociale huur (Besluit van de Vlaamse regering van 12 oktober 2007) regelt de huurprijs die moet worden betaald door gezinnen die een woning huren van de sociale huisvestingsmaatschappij. De huurprijs wordt hier berekend op basis van de markthuurwaarde van de woning (de huurprijs die voor een woning van vergelijkbaar type en vergelijkbare leeftijd en met vergelijkbare onderhoudstoestand in een vergelijkbare omgeving op de private huurmarkt zou worden betaald), gecorrigeerd met een sociale korting.

Belangrijk is om wanneer men gegevens uit concrete dossiers gaat bekijken, steeds de REELE huisvestingskosten op te nemen (eventueel geplafonneerd).

Tabel 15: Mediane huurprijzen in Vlaanderen en kosten voor eigenaars

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in MAANDEN
Huur woning private huur 1 slaapkamer	1	705	1
Huur woning private huur 2 slaapkamers	1	818	1
Huur woning private huur 3 slaapkamers	1	895	1
Huur woning sociale huur alleenstaande	1	337	1
Huur woning sociale huur alleenstaande + 1 kind	1	356	1
Huur woning sociale huur koppel	1	567	1
Huur woning sociale huur alleenstaande + 2 kinderen	1	345	1
Huur woning sociale huur koppel + 1 kind	1	482	1
Huur woning sociale huur koppel + 2 kinderen	1	487	1
Huiseigenaars: groter onderhoud woning	1	237	1
Huiseigenaars: onroerende voorheffing	1	63	1

5.2 Verbruikerskosten

Stromend water, verwarming en verlichting zijn nodig voor het vervullen van essentiële fysieke behoeften zoals een adequate huisvesting, gezonde en gevarieerde voeding, het vermijden

¹ Heylen, K. & Vanderstraeten, L. (2019). Wonen in Vlaanderen anno 2018. Leuven: Steunpunt Wonen.

van ziektes en persoonlijke hygiëne. Maar dit is ook nodig voor het vervullen van allerlei sociale behoeften zoals dagelijkse ontspanning en het samenzijn met vrienden en familie. Daarnaast is water ook noodzakelijk voor het bereiden van voedsel, het wassen van kledij en het onderhoud van de woning. Energie is noodzakelijk voor energieverbruikende toestellen zoals een wasmachine, een ijskast, televisietoestel of computer.

Binnen verbruikerskosten berekenen we een budget voor water, een budget voor elektriciteit en een budget voor verwarming (zowel ruimteverwarming en sanitair warm water) voor kwaliteitsvolle woningen. Hoewel een condenserende aardgasketel het meest economisch is beschikt de meerderheid van de Vlaamse gezinnen hier echter niet over. Voor het energiebudget werd daarom een berekening gemaakt op basis van het verbruik van een standaard stookolieketel. Hierdoor zal het energiebudget voor het verwarmen van de woning ook volstaan voor het gebruik van andere verwarmingssystemen, waaronder een standaard gasketel.

Hieronder wordt het totaalbudget weergegeven voor niet-werkende gezinnen. De hoeveelheid uren dat mensen thuis aanwezig zijn en dus water, elektriciteit en verwarming verbruiken zal iets lager liggen wanneer het hele gezin uit huis is overdag.

Tabel 16: Verbruikerskosten per maand (elektriciteit, stookolie en water)

NW privaot	elektriciteit	stookolie	water
all	54,2	62,2	23,9
all+2	63,8	85,0	28,4
all+4	63,8	85,5	28,5
all+8	64,0	85,4	28,5
all+15	64,3	86,5	30,7
all+2,4	71,7	97,2	34,1
all+4,8	71,8	97,7	34,2
all+8,15	72,3	111,0	36,4
kop	63,7	68,1	32,3
kop+2	71,9	92,2	38,5
kop+4	71,9	92,7	38,6
kop+8	72,0	92,7	38,6
kop+15	72,4	93,8	40,9
kop+2,4	80,2	103,3	44,2
kop+4,8	80,4	103,8	44,3
kop+8,15	80,9	117,2	46,6

5.3 Overige huisvestingskosten

Daarnaast vereist adequate huisvesting ook het onderhoud van de woning en het uitvoeren van eventuele herstellingswerken. De werkelijke minimale kostprijs voor onderhoud en herstel is afhankelijk van de staat en de reële oppervlakte van de gehuurde woning.

Onder het onderhoud van de woning verstaan we zowel de dagelijkse/wekelijkse poetsbeurten als het zgn. groot onderhoud van muren, deuren en ramen. Voor het groot

onderhoud bekijken we het behangen van de muren, het schilderen van de plafonds en het plaatsen of vervangen van de vloerbekleding. Om de woning te verduisteren en te isoleren tegen warmte en koude voorzien we ieder raam van gordijnen.

Algemeen wordt aangenomen dat onderhoud en geringe herstellingen door de huurder dienen te worden gedragen. Grote herstellingen en vervangingen daarentegen zijn ten laste van de verhuurder. Wij voorzagen, daarom illustratief, de gemiddelde kostprijs voor enkele kleinere herstellingen (kapot raam, stopcontact, rolluiklint, ...). Daar bovenop komt ook nog de kosten voor het jaarlijks nazicht van de verwarmingsketel en de centrale verwarming of voor het kuisen van de schoorsteen.

Voor een aantal producten (bv. onderhoudsproducten) worden de hoeveelheden voor een alleenstaande vermeld.

Tabel 17: Onderhoud woning en herstellingen

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Spons	1	1,68	2
Zeemvel	1	8,29	5
Stofdoek (droog)	3	0,81	1
Doek (nat)	2	0,77	5
Borstel halfzacht (zetels)	1	6,32	10
Stofblik	1	5,78	10
Kamerveger	1	3,70	10
Steel kamerveger	1	3,46	10
Aftrekker	1	3,46	10
Steel aftrekker	1	3,46	10
Aftrekker voor ramen	1	5,33	10
Opneemdoek (dweil)	1	1,30	5
Vloeibare zeep	5	0,96	1
Ramenpoets	2	0,70	1
Emmer	2	5,90	10
Toiletproduct	2	1,77	1
Toiletborstel	1	1,16	5
Herstel kapotte dingen	1	84,15	1
Onderhoud boiler	1	158,56	1
Verfborstel	2	3,85	20
Verfrol + lakrol	3	9,08	20
White spirit	1	4,82	10
Lijm om te behangen	1	6,24	15
Behangborstel	1	5,78	15
Slispapier	1	4,82	20

Tapijtsnijders	1	17,37	15
Gekleurd vinylbehang	31-45	10,61	10
Vinyl	66-110	17,69	10
Plafondverf	11-19	7,24	10
Lakverf	1	24,22	10
Hamer	1	6,15	20
Knijptang	1	6,23	20
Spijkerset	1	16,70	20
Rolgordijn keuken (type lamel)	1	26,94	15
Stof livingraam	1	37,73	15
Ophangsystemsysteem livingraam	1	10,77	15
Ophangsystemsysteem livingraam	1	3,23	15
Stof slaapkamerraam	1	37,73	15
Badkamer rolgordijn	1	26,94	15
Spaarlamp	1	1,05	8

5.4 Veiligheid

Producten die door gezinnen worden aangekocht in functie van hun persoonlijke veiligheid, houden vaak ook verband met hun woning. Daarom komt de korf veiligheid hier ook aan bod. Het gaat over een aantal verzekeringen en producten die de brandveiligheid bevorderen.

Tabel 18: Verzekeringen en veiligheid

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Basisbankdienst	1	19	1
Brandverzekering 1 slaapkamer	1	195	1
Brandverzekering 2 slaapkamers	1	220	1
Brandverzekering 3 slaapkamers	1	242	1
Familiale verzekering alleenstaande	1	92	1
Familiale verzekering gezin	1	113	1
Zaklamp magnet led + 2 AA	1	12	5
Blusdeken	1	21	5
Co2 melder	1	29	5
rookmelder	1	0	5
Nachtlichtje met schemer- en bewegingssensor	4	24	5

Antislipmat douche	1	12	5
Antislipmat deur	1	22	5
Handgrepen	2	52	7
Douchekruk verstelbaar	1	64	10
Buitenlicht sensor	1	36	15

6 Rust en ontspanning

6.1 Rust

Op basis van verschillende richtlijnen en aanbevelingen, kennis van experts en focusgroep discussies voorzien we een aantal artikelen die een goede nachtrust mogelijk moeten maken. Zo voorzien we een slaapsysteem en beddengoed aangepast aan verschillende leeftijden. Daarnaast wordt voor alle typegezinnen ook een budget voorzien dat het mogelijk maakt om een sofa bed met een extra dons, bedlinnen en hoofdkussens aan te kopen.

Ten slotte is er in het budget ook een nachttafeltje met nachtlampje en een wekker met batterijen opgenomen.

Tabel 19: Nachtrust

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Bedframe eenpersoonsbed	1	47	10
Lattenbodem eenpersoonsbed	1	21	10
Matras 90 cm eenpersoonsbed	1	116	10
Matrasovertrek eenpersoonsbed	1	4	10
Vier seizoenbed eenpersoonsbed	1	42	10
Hoofdkussens eenpersoonsbed	1	4	5
Dekbedovertrek eenpersoonsbed	2	8	5
Hoeslaken eenpersoonsbed	2	4	5
Bedframe tweepersoonsbed	1	136	10
Lattenbodem tweepersoonsbed	2	21	10
Matras 80 cm voor tweepersoonsbed	1	190	10
Matrasovertrek tweepersoonsbed	1	19	10
Vier seizoenbed tweepersoonsbed	1	74	10
Hoofdkussens tweepersoonsbed	2	4	5
Dekbedovertrek tweepersoonsbed	2	14	5
Hoeslaken tweepersoonsbed	2	8	5
Sofa bed	1	125	20
Dekbedovertrek sofa bed	1	8	10
Vier seizoenbed sofa bed	1	42	20
Hoofdkussens sofa bed	1	4	10
Hoeslaken sofa bed	2	8	10
Spijlenbedje voor kindjes	1	63	2
Matras 9 cm voor spijlenbedje	1	32	2
Winterslaapzak voor spijlenbedje	2	32	1

Deken voor spijlenbedje	1	11	2
Laken voor spijlenbedje	2	7	2
Matrasbeschermer voor spijlenbedje	1	14	2
Hoeslaken spijlenbedje	1 (prijs voor 2 stuks)	8	2
Wekker	1	6	2
Batterij wekker	1	3	4
Nachtlampje	1	11	5
Kastje voor nachtlamp	1	8	15

6.2 Ontspanning

Ontspanning overdag heeft een gunstige invloed op het individuele functioneren en de gezondheid van mensen. Maar over de middelen om dit doel te bereiken, bestaat er geen eensgezindheid. Er bestaat zeer grote variatie in de manier waarop mensen zich wensen te ontspannen. Het is dan ook niet mogelijk om volledig normatief te bepalen welke producten en diensten mensen zich moeten kunnen veroorloven om zich voldoende te kunnen ontspannen. Het voorziene budget moet de individuele variatie mogelijk maken. Voor de invulling van deze korf hebben we ons laten leiden door de wetgevende initiatieven van de Vlaamse en Belgische wetgever, recente Vlaamse beleidsinitiatieven en de feedback van respondenten uit de focusgroepen. In dit budget werd daarom een korte vakantie aan zee in een stacaravan, een avondje uit, een televisie plus aansluiting, radio, lidmaatschap van een bibliotheek en deelname in een vereniging opgenomen.

Tabel 20: Ontspanning en vrije tijd

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Vakantie tot 4 p	1	467	1
Vakantie 5/6 p	1	598	1
Vakantie oudere alleenstaand	1	470	1
Vakantie oudere koppel prijs per persoon	1	391	1
Zakgeld vakantie pp	0	33	1
Avondje uit op cafe	24	4	1
Filmavond	6	12	1
Babysit	6	19	1
Tv toestel	1	265	5
Radio/cd	1	31	5
Abonnement tv	12	23	1
Eenmalige kosten aansluiting tv	1	86	5
Bibliotheek	1	8	1

Lidmaatschap vereniging	1	35	1
Deelname aan activiteiten vereniging	1	50	1

7 Veilige kindertijd

Opdat kinderen een veilige kindertijd doormaken en opgroeien in liefde, vriendschap en veiligheid, nieuwe ervaringen opdoen, worden erkend en aangemoedigd en de mogelijkheden krijgen om gradueel hun verantwoordelijkheden uit te breiden, hebben gezinnen bepaalde middelen nodig. De belangrijkste voorwaarden zijn van immateriële, affectieve aard (begrip, genegenheid, bescherming...). Hier zijn we echter vooral geïnteresseerd in de materiële voorwaarden die aanwezig moeten zijn om ervoor te zorgen dat een kind daadwerkelijk een veilige kindertijd kan doormaken. Voor sommige noden is dit duidelijk. Voor andere zaken is het minder duidelijk hoe de noden moeten worden ingevuld. Om ook voor deze noden zoveel mogelijk een objectieve invulling te geven, die aanvaardbaar is voor iedereen, inz. lage-inkomensgezinnen, zijn we vertrokken vanuit de functies liefde, vriendschap en veiligheid, nieuwe ervaringen opdoen, erkend en aangemoedigd worden en graduele uitbreiding van verantwoordelijkheden. Deze vertaling naar concrete middelen, hebben we getracht zo breed mogelijk te doen.

7.1 Onderwijs

Wat het onderwijs betreft, werden alle kosten worden opgenomen die rechtstreeks met de studie hebben te maken, kosten dus waar men niet buiten kan als men studeert. In deze uitgavenpost worden alle kosten opgenomen die noodzakelijk zijn om de eindtermen te behalen en niet worden gedragen door de overheid.

Tabel 21: Onderwijskosten

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Kleuter boekentas	1	16	4
Kleuter turnzak	1	11	3
Kleuter lunchbox	1	4	4
Kleuter 2 isoleerflessen	1	15	4
Kleuter koekendoosje en fruitdoosje	1	1	1
Kleuter scherpe maximumfactuur	1	56	1
Lager scherpe maximumfactuur	1	106	1
Lager minder scherpe maximumfactuur	1	89	0
Lager boekentas	1	43	4
Lager pennenzak	1	7	1
Lager turnzak	1	11	3
Lager lunchbox	1	4	4
Lager 2 isoleerflessen	1	15	4
Lager koekendoosje en fruitdoosje	1	1	1
Lager kaftpapier	1	5	1
Lager 2 mappen	1	6	1
Lager bureau	1	42	15

Lager stoel	1	32	15
Kleuter en lager middagtoezicht voor k4 en k8, jaarbedrag per kind	1	85	1
Kleuter en lager nabewaking 1 keer per week, jaarbedrag per kind	1	229	1
Kleuter en lager werkende ouders kinderopvang (dit zit NIET standaard in RB REMI!)	1	2113	1
Secundair minder scherpe maximumfactuur	1	1033	1
Secundair boekentas	1	53	4
Secundair schrijfgerief	1	40	1
Secundair turnzak	1	11	3
Secundair lunchbox	1	4	4
Secundair 2 isoleerflessen	1	15	4
Secundair koekendoosje en fruitdoosje	1	1	1
Secundair kaftpapier	1	5	1
Secundair 6 mappen	1	19	1
Secundair bureau +stoel	1	32	15
Hoger bureaustoel	1	32	5
Hoger bureaulamp	1	7	5
Computer	1	612	5
Printbudget	1	114	1
Usb stick	1	7	1
Hoger laptoptas	1	28	5
Hoger onderwijs kot	12	466	1

Samenvattend nemen we per onderwijsniveau de volgende onderwijskosten op in het referentiebudget.

Tabel 22: Totale onderwijskosten per onderwijsniveau opgenomen in het referentiebudget

globale onderwijskosten	per maand	per jaar
kleuteronderwijs	32	384
lager onderwijs	46	552
secundair onderwijs	94	1132
hoger onderwijs student (zonder kot)	155	1857
hoger onderwijs kot	466	5588

Specifiek voor het hoger onderwijs worden de kosten ook meer in detail opgesomd in de [studentenbrochure](#) die te vinden is op de website van het Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn.

7.2 Kindertijd

Vele zaken kunnen gezinnen ondernemen zonder dat daar extra financiële middelen tegenover staan. Toch pleiten we ervoor om in de korf veilige kindertijd een aantal zaken op te nemen die wel geld kosten omdat ze in onze Vlaamse maatschappij als volkomen normaal ervaren worden. We voorzien illustratief een budget voor een daguitstap met het gezin, een klastraktatie en kinderfeestje voor een jarig kind, lidmaatschap van een hobby- of jeugdvereniging, een smartphone en abonnement voor tieners, culturele uitstappen, zakgeld en speelgoed.

Tabel 23: Veilige kindertijd

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Daguitstap volwassenen	1	27	1
Daguitstap kind 2	1	4	1
Daguitstap kind 4	1	24	1
Daguitstap kind 8	1	24	1
Daguitstap kind 15+	1	26	1
Drankje per persoon	1	6	1
Kidsid	1	8	3
Pasfoto	1	8	3
Smartphone tieners	1	142	3
Smartphone abonnement tieners	12	11	1
Verjaardagsfeestje LO	1	38	1
Klastraktatie school voor kleuter en LO	1	4	1
Jeugdbeweging/voetbal u9	1	377	1
Jeugdbeweging/voetbal u16	1	388	1
Filmticket volwassene	2	12	1
Filmticket kind	2	11	1
Voorstelling volwassene	2	20	1
Voorstelling kind	2	12	1
Zakgeld 8 jaar	12	14	1
Zakgeld 15 jaar	12	35	1
Zakgeld 16 jaar	12	81	1
Zakgeld 18 jaar/studenten	12	142	1
Speelgoed 2 jaar	1	80	1
Speelgoed 4j	1	144	1

Speelgoed 8j	1	96	1
Speelgoed 15j	1	141	1
Speelgoed 18j	1	141	1

8 Onderhouden van relaties

Wat er nodig is om wederkerige sociale relaties uit te bouwen en te kunnen te onderhouden, is moeilijk uit de drukken in materiële middelen. Om invulling te geven aan deze korf hebben we ons dan ook niet kunnen beroepen op voorgeschreven normen of richtlijnen. Hier gelden immers vooral informele regels. Het risico op eenzaamheid is wel opvallend groter bij Belgische huishoudens die het moeilijker hebben de eindjes aan elkaar te knopen (Heylen, 2013), dus het is wel duidelijk dat financiële drempels hier een rol spelen. Om hiervoor een minimaal noodzakelijk budget op te stellen hebben we via focusgroepen gesprekken gezocht welke materiële middelen nodig zijn om sociale rollen, verbonden aan essentiële maatschappelijke posities zoals die van als familielid, student, werknemers, buur of vriend goed te kunnen vervullen. Dit vormt de basis van de hier opgenomen producten en diensten. Het gaat hier over zaken zoals de mogelijkheden om online contacten te onderhouden (internet, computer, smartphone), uit eten te gaan of een afhaalmaaltijd te bestellen, gezelligheid thuis te voorzien, vrienden-of familiebezoek te ontvangen, een kaartje en geschenkje te kopen bij een bijzondere gelegenheid, een groter feest te geven om de zes jaar voor een kind (communie, lentefeest, ...) en het voldoen van bepaalde verplichtingen als burger (bijhouden administratie, afvalophaling, identiteitskaart, ...).

Tabel 24: Onderhouden van sociale relaties en burgerverplichtingen

Artikel	Aantal	Prijs/stuk	Gebruiksduur in jaren
Computer	1	612	5
Internet abonnement scarlet	12	22	1
Internet aansluiting scarlet	1	82	5
Internet abonnement gezin met k15 telenet tv	12	42	1
Internet aansluiting gezin met k15 telenet	1	67	5
Printer	1	60	5
Inkt cartridge	1	50	1
Print papier	1	4	1
Printbudget 10 pagina's a4	12	1	1
Belwaarde volwassenen	12	7	1
Smartphone	1	142	3
Uit eten en afhaalmaaltijden - 12 jaar	12	11	1
Uit eten en afhaalmaaltijden + 12 jaar	12	15	1
Vriendenbezoek	36	11	1
Relaties collega's	24	20	1
Kaartjes	6	1	1
Postzegel	6	1	1
Geschenken volw	3	15	1
Geschenken kinderen	3	11	1
Kussens	1	3	5

Kaarsen	1	7	1
Lucifers	1	1	5
Vaas	1	1	5
Lusters	1	5	15
Zetel	1pp	84	15
Salontafel	1	21	15
Vitrinekast	1 /2p	84	15
Theelichthouder	1	3	1
Feest	1	1022	6
Pasfoto voor id	1	8	10
Id	1	22	10
Provinciebelasting per gezin	1	44	1
Vaste kosten restafvalcontainer per gezin	1	44	1
Vaste kosten gft container per gezin	1	13	1
Gemiddeld jaarlijks restafval per persoon in kg	1	78	1
Gemiddeld jaarlijks gft afval per persoon in kg	1	61	1
Gemiddelde prijs in euro voor restafval per kg	0	0,26	0
Gemiddelde prijs in euro voo gft per kg	0	0,11	0
Vakbondspremie	12	12	1
Kaftjes	1	8	1
Enveloppen 200 stuks	1	2	10
Balpenen	1	1	5
Lijm	1	4	1
Nietmachine + nietjes	1	7	15
Perforator	1	7	15
Plakband	1	3	3
Id kaartlezer	1	12	10
Extra servies en uitrusting bezoek	1	1	1

9 Mobiliteit

9.1 Basismobiliteit

Om menswaardig te participeren aan de samenleving en de verschillende sociale rollen adequaat te vervullen is het noodzakelijk dat mensen zich kunnen verplaatsen (naar de winkel, naar de dokter, naar de bioscoop, naar school). Wat hiervoor minimaal nodig is, hangt sterk af van de leefsituatie waarin mensen zich bevinden (onder andere hun gezondheidstoestand, arbeidssituatie en het openbaar vervoer in de nabijheid van hun woning).

Hier starten we vanuit het recht op basisbereikbaarheid en hoe dit is vastgelegd in de Vlaamse wetgeving. We gaan ervan uit dat basismobiliteit bereikt kan worden dankzij een goed uitgeruste en onderhouden fiets, een voldoende uitgebouwd openbaar vervoersnetwerk en de toegang tot een systeem van autodelen.

Tabel 25: Mobiliteit

Artikel	per jaar	per maand	Gebruiksduur in jaren
Helm 0-3 j	1	16	3
Helm (-11 j)	1	17	7
Helm (12 + j)	1	37	10
Fietsstoeltje (tot 5 j)	1	41	4,5
Kleuterfiets (3-5j)	1	50	3
Kinderfiets (6-11j)	1	61	3
Volwassenen en jongeren fiets man (18+)	1	497	10
Volwassenen en jongeren fiets vrouw (18+)	1	497	10
Fietstas (+18j)	1	17	5
Fietsmand (18j-)	1	17	10
Fietsslot (jongeren en volwassenen)	1	32	5
Fietsslot (kinderen)	1	16	3
Onderhoud fiets (kinderen)	1	45	1
Onderhoud (jongeren en volwassenen)	1	53	1
Fietspomp	1	6	10
Reparatieset	1	3	2
Jaarabonnement de Lijn omnipas (gewoon tarief)	1	359	1
Buzzy de Lijn 12-24 jaar (gewoon tarief)	1	220	1
Buzzy de Lijn 6-11 jaar (gewoon tarief)	1	58	1
2e buzzy 12-24 jaar in gezin (gewoon tarief)	1	176	1
3e buzzy 12-24 jaar in gezin (gewoon tarief)	1	58	1
Railpass	1	101	1

Youth multi (Go pass 10)	1	64	1
Campuskaart (antwerpen gent 60 km) prijs per stuk	10	16	1
Schooltreinkaart (afstand sint niklaas - antwerpen centraal); prijs per jaar	1	241	1
Examenkost theoretisch rijbewijs+ voorlopig rijbewijs	1	48	40
Examenkost praktisch rijbewijs +rijlessen+ rijbewijs	1	1802	40
Cambio/deelwagen	1	550	1
Tweedehandsfiets voor studenten	1	144	4
Shopper ouderen	1	21	1
Jaarabonnement de Lijn ouderen	1	58	1
Seniorenticket prijs per ticket h en terug 2e klasse	5	8	1

9.2 Illustratieve autokosten

Om een minimaal budget voor een auto te berekenen, baseerden we ons op een kleine tweedehands wagen. We berekenen een budget gebaseerd op de aankoop van een kleine energiezuinige tweedehandswagen van ongeveer 5 jaar oud. We gaan ervan uit dat de wagen vijf jaar wordt gebruikt en dat hij dan voor een klein bedrag verder wordt doorverkocht. We berekenen het brandstofverbruik uitgaande van de veronderstelling dat er gemiddeld 10.000 kilometer per jaar wordt gereden. Daarbovenop komen kosten voor onderhoud en reparatie, belastingen en de autokeuring. Om de verzekeringskosten te bepalen hebben we online offertes opgevraagd bij verzekeringsmaatschappijen voor een bestuurder jonger dan 25 jaar (rijbewijs sinds 6 jaar) en van 35 jaar (rijbewijs 16 jaar).

Tabel 26: Autokosten tweedehands zuinige compacte wagen

	per jaar	per maand
Onderhoud en reparatie	710	59
Afschrijving en BIV	1591	133
Controle en milieukeuring	45	4
Verkeersbelasting	136	11
Brandstof	828	69
Verzekering (jonge bestuurder)	868	72
Verzekering (ervaren bestuurder)	419	35

10 Kost en inwoon

Een belangrijke reden om langer thuis te blijven wonen kan zijn dat dit financieel voordeel biedt. Indien een jongere ervoor kiest om bij zijn ouders te blijven inwonen, en dus voor heel wat vaste kosten niet zelf moet instaan, dan zijn er heel wat 'gedeelde' kosten, dit zijn uitgaven binnen het gezinsbudget die het gezin extra maakt omdat de jongere thuis blijft wonen, zoals de extra meerprijs voor het huren van een woning met een slaapkamer voor de jongere, de meerkost op vlak van voeding, energie en water en dergelijke. We gaan ervan uit dat er ook heel wat eigen uitgaven zijn, dat zijn dan de uitgaven van de jongvolwassene voor eigen kleding, schoenen en herstel schoenen, ontspanning, vakantie, onderhouden relaties, gezondheidsverzekering en voorbehoedsmiddelen, basisbankdienst en mobiliteit (eigen abonnement openbaar vervoer, autodelen).

Wanneer de jongere een eigen inkomen heeft is het dus redelijk om de jongere te vragen om aan het gezinsbudget bij te dragen ter compensatie van de gedeelde kosten voor kost en inwoon. Op basis van de referentiebudgetten berekenen we jaarlijks wat een redelijke bijdrage hiervoor is.

Tabel 27: Schatting van uitgaven voor kost en inwoon van een volwassen inwonend kind

extra uitgaven van het gezin voor:	per maand in EUR
voeding	217
huisvesting	159
overige	56
totaal kost en inwoon	432

Lijst met tabellen

Tabel 1 : Keukenbenodigdheden	5
Tabel 2 : Voedingsbudget per maand	7
Tabel 3 : Gemiddelde prijzen betaalde bewegingsactiviteit	8
Tabel 4: Kledingonderhoud	9
Tabel 5 : Kleding en schoenen volwassen man	10
Tabel 6: Kleding en schoenen volwassen vrouw	12
Tabel 7: Kleding kind van voorschoolse leeftijd (1-2.5 jaar)	13
Tabel 8: Kleding kind leeftijd kleuterschool (2.5-6 jaar)	15
Tabel 9: Kleding kind leeftijd lagere school (6-12 jaar)	16
Tabel 10: Kleding kind leeftijd secundaire school (12-18 jaar)	17
Tabel 11: Kleding student man	19
Tabel 12: Kleding student vrouw	20
Tabel 13: Persoonlijke verzorging	23
Tabel 14: Algemene gezondheid	24
Tabel 15: Mediane huurprijzen in Vlaanderen en kosten voor eigenaars	27
Tabel 16: Verbruikerskosten per maand (elektriciteit, stookolie en water)	28
Tabel 17: Onderhoud woning en herstellingen	29
Tabel 18: Verzekeringen en veiligheid	30
Tabel 19: Nachtrust	32
Tabel 20: Ontspanning en vrije tijd	33
Tabel 21: Onderwijskosten	35
Tabel 22: Totale onderwijskosten per onderwijsniveau opgenomen in het referentiebudget	36
Tabel 23: Veilige kindertijd	37
Tabel 24: Onderhouden van sociale relaties en burgerverplichtingen	39
Tabel 25: Mobiliteit	41
Tabel 26: Autokosten tweedehands zuinige compacte wagen	42
Tabel 27: Schatting van uitgaven voor kost en inwonen van een volwassen inwonend kind	43

THOMAS
MORE